

„Zkušenost, která mě změnila“

Vztah k minulosti inspiruje v mimoškolní práci s mladými lidmi

Sun Jester Consultancy byla založena asi před deseti lety, kdy nás s manželem zneklidnilo omezení uvalené na výuku historie a archeologie v rámci anglických osnov. Ani jeden z nás nevzpomínal s láskou na vlastní školní zážitky, ale znepokojilo nás, když jsme slyšeli od dospělých i dětí, že historie je nudná a bezúčelná.

■ Towse HARRISON
Sun Jester Consultancy,
Velká Británie

Můj zájem o historii byl oživen díky charismatu a entusiasmu historika a televizního moderátora Michaela Wooda. Jeho práce mě inspirovala, abych vystudovala BA (bakalářský stupeň vysokoškolského vzdělání) v historii, se specializací na středověk, pod velkorysým vedením zesnulého Henryho Loyna a Brendy Bolton v postrádané Westfield College v Londýně. Později jsem získala MA (magisterský stupeň vysokoškolského vzdělání) v Institutu pro vzdělávání v Londýně se specializací na využití muzeí a galerií při vzdělávání. Moje práce konzultanta spočívá v tom, že pomáhám svým klientům, většinou muzeím a památkám, maximalizovat atraktivitu jejich vzdělávacích akcí a aktivit pro všechny návštěvníky, nezávisle na jejich věku či schopnostech. Věřím, že silnou stránkou Sun Jesteru je naše schopnost nabídnout kvalitní teorii a rady ve spojení s léty praktických zkušeností s vytvářením a vedením zajímavých aktivit.

V mezidobí se rozvíjela práce Sun Jesteru s mladými lidmi a rodinami, jak ve formálním tak v neformálním prostředí, až k bodu, kdy jsme byli schopni formulovat naše motto: „Filozofii Sun Jesteru je pěstování porozumění a inspirace učením pomocí představitivosti, pozorování, experimentu a sbírání zkušeností, nikoliv tradičními didaktickými metodami výuky a vysvětlování. Je to možná stejný způsob, jakým naši předkové rozuměli svému světu na základě zkušeností, nikoliv na základě znalosti mnoha fakt.“ Tak každý aspekt naší práce, třeba

i jen hodinový workshop pro malé školní děti, obsahuje praktické aktivity zaměřené k prohloubení a rozšíření naučeného.

V roce 2002 nás požádala Susan Ploetz z bedfordshirského a lutonského Education Business Partnership, jestli bychom nemohli připravit program mimoškolních kursů pro děti ve věku 9-13 a 14-19 let. Všichni účastníci se sami přihlásili a o všechny kursy byl velký zájem. Někteří účastníci, aby se mohli kursu zúčastnit, přijeli ze značné dálky. V době, kdy píšu tento článek, ukončujeme přípravu programu na léto 2004, který se bude skládat z „The Best Bits of History – Nejlepší části historie“ (úvod do výzkumu), „Archaeo-History“ (úvod do archeologické praxe a některých historických dovedností), „Tolkien and His Histories – Tolkien a jeho historie“ (příležitost využít popularity Tolkienova Pána prstenů a trilogie Petera Jacksona k představení Anglosaských studií) a „Prehistoric and Ancient Art and Technology – Právěké a starověké umění a technologie“ (připravené tak, aby se hodilo do kursu umění a technologie Bedfordské dětské univerzity pro 9 až 13leté). Letos ještě budou „History detectives“ (verze Archaeo-History pro mladší) a variace na „Best Bits of History“ (zaměřená na osnovy pro 8 – 12leté, ale s důrazem na praktické aktivity a experimenty) a na jaro 2005 na žádost skupiny teenagerů připravujeme „An Introduction to Classical and Renaissance Philosophy – Úvod do klasické a renesanční filozofie“.

Ať je téma kursu jakékoliv, jakkoliv rozdílné jsou jeho jednotlivé ingredience, celkový koncept zůstává stejný. Každý kurs nabízí:

- Organický přístup, který je flexibilní podle zájmu a potřeb účastníků.
- Maximální velikost skupiny je 15 účastníků, aby měl každý příležitost se plně zapojit.
- Nabídku různých praktických aktivit, zkrápěnou příslušnými fakty a teorií.

- Příležitost vyzkoušet si činnosti vlastnoručně s velkým výběrem původních artefaktů nebo jejich kvalitních replik.
- Návštěvu naleziště vybraného pro svůj vztah k tématu kursu (a pokud možno takového, kam by se účastníci jinak nedostali).
- Návštěvu externích specialistů (např. John Lord je předním britským specialistou na výrobu pravěkých nástrojů a užívání pravěké technologie), kteří jsou ochotni podělit se o svoje dovednosti s mladými lidmi.

■ Obr. 1
Trpělivost,
vytrvalost
a ochota
zablátit se.

■ Obr. 2 Na to jsou zapotřebí dva. Týmová práce při použití vrtáku poháněného lukem.

■ Obr. 3 Vykopávky jsou zlatým hřebem programu.

■ Obr. 4 Odštěpování tlakem pro začátečníky.

Zatímco kursy jsou připraveny tak, aby účastníci získávali zkušenosti, naším cílem vždy bylo, aby byly pouze předkrmem, jsou plánovány tak, aby nalákaly a osvěžily unavenou mysl a povzbudily individuální zájem. Nicméně musím přiznat, že na základě mnoha žádostí o pokračovací kurs vyvíjíme pro rok 2005 program „Archeohistorie 2“. Také víme, že jedna z účastnic „Archeohistorie“ v roce 2003 složila z historie zkoušky na výbornou. Koordinátor dětské univerzity řekl jednomu z prominentních návštěvníků: „Tenhle kurs bych rád absolvoval sám!“ Rádi bychom organizovali podobné kursy i pro dospělé, ale zatím se nám nepodařilo získat finanční zajištění. Musíme poděkovat Susan Ploetz za to, že se stará o kontinuální finanční zabezpečení kursů pro mladé.

Aby bylo možné posoudit, jaká je úspěšnost, bude možná nejlepší předat slovo samotným účastníkům:

• „S kamarádem jsme zorganizovali víkendové táboření s použitím výhradně přírodních materiálů jako je pazourek nebo kopřivy.“

• „Pravěcí lidé byli mnohem inteligentnější, než jsem se původně domníval, a měli dost pokročilé technologie.“

• „Dozvěděl jsem se více dokonce o svém rodném městě!“

• „Nebojím se požádat lidi v muzeu o informaci...muzejní modely nemusí být správné!“

• „Naučil jsem se, jak hovořit ve skupině, věřit si, štípat pazourek, vyrábět brky, poznat vypálený vápenec a rozlišovat mezi kameny a keramikou, vyrobit z pazourku čepelku ... a tak bych mohl pokračovat.“

• „Musíš pracovat s jejich technologiemi, abys věděl, jak žili.“

• „Historie má také praktičtější stránku než je koukání do knížek.“

• „Historie je velmi důležitá, protože je relevantní pro současnost.“

• „Vykopávky byly skvělé – zvlášť nález mého hrnce“ (zelená glazovaná nádoba z 1125, kdy se

Angličané snažili replikovat francouzský originál a nedařilo se jim to).

• „Naučil jsem se dívat na věci z nového úhlu – vidět věci, které dříve nebyly zřejmé, víc navštěvovat zajímavá místa atd. Učit se kousky historie, o kterých jsem nevěděl a skládkový způsob myšlení.“

• „Co nám bylo dříve představeno jako nudná minulost se změnilo v tajemnou minulost.“

Sun Jester by nevyvinul tak úspěšný program, kdybychom nebyli sami zaníceni pro zapalování zájmu a zvědavosti a nebyli připraveni tvrdě pracovat, abychom dosáhli rovnováhy při komunikaci s našimi studenty. Naučili jsme se být vnímaví a flexibilní, asertivně nediktující, inkluzivní a nesoudící. Sami jsme se zavázali k procesu celoživotního učení, profesionálního rozvoje a angažování se v kreativním myšlení.

Užíváme si to? Naprosto. Je to práce? Myslím, že ano. Letos, při návštěvě Sutton Hoo, mi jedna mladá dívka řekla: „Je mi to úplně jasné, proč si myslíte, že tohle místo je tak důležité. Kdyby jen všechna výjuka byla takováhle!“ Tomu říkám úspěch!

Rozvrh „Archeohistorie“ 2004

ukazuje, jak se uvedený přístup rozvíjí v průběhu pěti dnů:

DEN 1: Úvod do interpretace a pozorování s použitím domácího odpadu a příklady dokumentovaných pramenů – představení pravěkých nástrojů – praktický úvod do římských mozaik a výroba mimomozaiky – základy splétání pro výrobu provázků a tkanic.

DEN 2: Návštěva místního farního kostela a muzea, interakce se stavebním prostředím, které je jinak přijímáno jako samozřejmost, a s předměty uloženými pod sklem – cvičení v hledání evidence zřetelného, méně viditelného i neexistujícího. Praktická práce s hlínou založená na středověkých dlaždicích a antropomorfních designech.

DEN 3: Den vykopávek, geofyzikálního průzkumu a zpracování nálezů z naleziště z 11./12. století umožněný County Archaeological Services.

DEN 4: Den s Johnem a Val Lordovými – výroba a dokončování kamenných nástrojů, výroba provazů a tkaní z kopřiv – úvod do základů technologií.

DEN 5: Vývoj zbraní a vojenství od doby římské po středověk a výroba malých kousků drátěné košile z 12mm ocelových kroužků. Úvod do ilustrovaných rukopisů (příklady uvidíme v muzeu) a umění písma včetně výroby brku a experimentování s výrobou inkoustu.